

ماهنامه

مردم

ارگان مرکزی حزب توده ایران

اعلامیه هیئت اجراییه کمیته مرکزی

حزب توده ایران در باره

مرحله کنونی بسط مناسبات

کشور ما با اتحاد جماهیر

شوروی سوسیالیستی

۱ - سه سند مهم اقتصادی، سیاسی و فرهنگی

در تاریخ ۲۰ مهر ماه ۱۳۵۱ (۱۲ اکتبر ۱۹۷۱) یک قرارداد توسعه همکاری و اقتصادی و فنی بمدت ۱۵ سال و نیز یک قرارداد فرهنگی ۵ ساله میان دولت ایران و دولت اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی در مسکو باامضاء رسید. متعاقب آن اطلاعیه مشترکی حاوی یک سلسله مسائل مهم سیاسی انتشار یافت.

قرارداد ۱۵ ساله همکاری اقتصادی و فنی در زمینه توسعه و رشد همه جانبه اقتصاد کشور است و برای بسط رشته‌های کلیدی صنعت، که پایه اساسی استقلال واقعی بشمار میرود، امکانات وسیعی ایجاد میکند.

ماده ۲ قرارداد ۱۵ ساله، توسعه صنایع فلزی، صنایع نفت و گاز، پتروشیمی و دیگر صنایع شیمیایی، ماشین سازی، ایجاد نیرو - گاهها، توسعه خطوط حمل و نقل، اکتشافات معدنی و نفتی، گسترش کشاورزی شبکه‌های آبیاری، همکاریهای فنی در مورد ماهیگیری، تدارک کادرهای ملی حرفه‌ای و فنی و همچنین انجام مشاورات متقابل بین کارشناسان دو کشور در زمینه برنامه‌ریزی برای توسعه و تکامل اقتصادی و فنی را در نظر گرفته است. عبارات دیگر مهمترین عرصه‌های سازندگی اقتصادی کشور، پایه‌های اساسی وجهات عمده همکاری اقتصادی و فنی بین دولتین قرار گرفته است.

قرارداد همکاری اقتصادی و فنی برخلاف گذشته تنها به آماجهای صنعتی جدا گانه محدود نیست بلکه دوران نسبتاً طولانی از حیات کشور ما را در بر میگیرد یعنی یک دوران ۱۵ ساله با اختیار تمهیدهای مکرر ۵ ساله در اقتضاء مدت قرارداد، از آنجا که

این قرارداد شامل رشته‌های اساسی ساختمان صنعتی و اقتصادی مورد نیاز میهن ماست طبق ماده ۴ قرارداد ارگانی بصورت کمیسیون دائمی مرکب از نمایندگان ایران و اتحاد شوروی حل مسائل عملی مربوط باجراه طرحهای مشخص قرار داد را بعهده خواهد گرفت.

قرارداد همکاری اقتصادی و فنی بین ایران و اتحاد شوروی در عین اینکه بمناسبات اقتصادی بین دو دولت متعاهد بسط تازه ای میدهد، گام مهمی نیز در راه همکاریهای منطقه‌ای بشمار میآید. نکته مندرج در ماده پنجم قرارداد مزبور مبنی بر اعلام آمادگی طرفین « برای تحقق اندیشه همکاری منطقه‌ای در زمینه‌های اقتصادی، بازرگانی و امور ترانزیتی بفتح کلیه کشورهاییکه دارای چنین نظری هستند و از این نظر پشتیبانی میکنند »، راه را برای همکاریهای دوستانه و مناسبات مسالمت آمیز اتحاد شوروی و ایران و دیگر کشورهای منطقه هموار میسازد.

قرارداد فرهنگی بنوبه خود زمینه مساعدی برای بسط مناسبات دو کشور در امر همکاریهای علمی، هنری، رادیو تلویزیونی، ورزشی و دیگر عرصه‌های فرهنگ فراهم میسازد و کشور ما امکان میدهد تا بهترین دستاوردهای دانش و هنر اتحاد شوروی را در راه فرهنگ و هنر ملی ایران مورد استفاده قرار دهد.

در اطلاعیه مشترکی که در پایان مذاکرات میان سران دو کشور صادر شده، علاوه بر ارزیابی مثبتی که از انجام موفقیت آمیز موافقت نامه‌های پیشین و همکاریهای اقتصادی و فنی بین دو کشور عمل آمده با اهمیت سیاسی تحکیم مناسبات حسن همجواری و وجود آرامش در مرزهای میان دو کشور تکیه و از آن بمثابه عاملی که بتأمین ثبات در این منطقه از آسیا و تحکیم صلح جهانی کمک میکند یاد شده و تصریح گردیده است که تبادل نظر در زمینه مسائل مربوط به توسعه مناسبات دو کشور و در مسائل بین المللی اهمیت عملی خود را ثابت کرده و طرفین این مشاورات را در آینده نیز ادامه خواهند داد.

بدینسان تردیدی نیست که سه سند امضاء شده هم از لحاظ تحکیم استقلال و تأمین ترقی همه جانبه کشور ما و هم از جهت تقویت صلح و آرامش منطقه‌ای و بین المللی از اسناد معتبر و مهم سیاسی دوران اخیر کشور ما محسوب میشوند.

بررسی اسناد سه گانه اهمیت سیاسی قراردادهای منعقد شده بین دولت ایران و دولت اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی را آشکار میسازد. مسلماً اجرای پیگیر مواد آن نه تنها متضمن نتایج گرانبها و سودمندی از لحاظ

تقویت بنیه اقتصادی کشور، تسریع پیشرفت مادی و معنوی حیات اجتماعی و زمینه استواری برای تحکیم پایه‌های استقلال اقتصادی میهن ماست بلکه گشاینده مرحله جدیدی در همکاریهای اقتصادی و سیاسی دو کشور در مقیاس منطقه‌ای و بین المللی است.

۲ - حزب توده ایران مدافع پیگیری دوستی ایران و شوروی

حزب توده ایران در تمام دوران حیات خود در پیشاپیش همه نیروهای میهن پرست و ترقیخواه ایران در راه بسط مناسبات با همسایه بزرگ ما اتحاد شوروی و دیگر کشورهای سوسیالیستی، علیه عوامل امپریالیستی و ارتجاع داخلی مبارزه نموده و بهبود و گسترش مناسبات همه جانبه با این کشورها بویژه با اتحاد شوروی را همواره بمنزله یکی از مهمترین عوامل تحکیم پایه‌های استقلال اقتصادی و سیاسی میهن ما و پیشرفت مادی و معنوی جامعه شمرده است. حزب ما بر اساس این روش خود امضاء قراردادها و اطلاعیه مشترک مهر ماه ۱۳۵۱ را بمثابه یک موفقیت درخشان مبارزات مردم ایران در راه پیشبرد یک سیاست میهن پرستانه و واقع بینانه، بمثابه یک پیروزی دیگر سیاست همزیستی مسالمت آمیز، صلح و ترقی در مقیاس کشور ما، با خرسندی کامل تلقی میکند.

حزب ما از بدو پیدایش خود همواره با پیگیری تمام این خط مشی را دنبال نموده و بیوسته در اسناد رسمی و در فعالیت‌های سیاسی خود این حقیقت را که « بسط روابط دوستانه با کشورهای سوسیالیستی و مقدم بر همه با اتحاد شوروی همسایه بزرگ شمالی ما در منفعت استقلال کشور است و از آن کشور و مردم ایران تنها سود خواهند برد »، از جمله طی اظهاریه مورخ ۲۰ اردیبهشت ماه ۱۳۵۱ هیئت اجراییه تحت عنوان « برای یک سیاست خارجی مستقل و صلح آمیز »، مکرراً خاطر نشان ساخته و همه نیروهای ترقیخواه و میهن پرست را برای مبارزه متحد در راه تحقق آن دعوت نموده است.

حزب توده ایران در تحلیل‌های سیاسی خود با پیگیری و دور اندیشی بکرات این واقعیت را منذر شده است که در جهان کنونی امپریالیسم آشکار تاریخی را از دست داده است و شاهراه تکامل انسانیت را سیستم جهانی سوسیالیستی، جنبش کارگری جهانی و جنبشهای انقلابی آزادیبخش معین میکنند و بین تمایلات و هدفهای سیاسی امپریالیسم و امکانات واقعی وی تضادهای جدی پدید آمده است و به همین سبب برای مبارزه مردم کشور هائی نظیر ایران در راه استقلال اقتصادی و دفاع از حق حاکمیت ملی، برای مقاومت موفقیت آمیز در برابر تحمیلات امپریالیستی و خروج از تبعیت سیستم جهانی سرمایه‌داری امکانات وسیعی بوجود آمده است.

حزب ما بارها توجه مردم ایران و مبارزان راه استقلال و ترقی کشور را باین حقیقت معطوف داشته که بسط مناسبات وسیع اقتصادی و سیاسی با اتحاد شوروی و دیگر

کشورهای سوسیالیستی با کشور ما نه تنها عرصه تسلط امپریالیستی را محدود تر میکند بلکه این امکان را بوجود میآورد که استقلال حقوقی و سیاسی ایران بمنزله وسیله نیرومندی برای خروج از وابستگی اقتصادی علیه تسلط انحصارها و سرمایه‌های امپریالیستی بکار رود.

حزب توده ایران نه تنها از لحاظ خصلت طبقاتی و انترناسیونالیستی خود، بلکه بویژه از لحاظ وظایف میهن پرستانه خود همواره از کوچکترین گرایش بسوی این مقصود جداً و قویاً پشتیبانی و در این راه با تمام نیروی خویش علیه تحریکات و تبلیغات امپریالیستی و ارتجاع داخلی ایران که همکاری آنست مبارزه کرده است: حزب ما در همین زمینه با انواع گروههای چپ گرای انقلابی ناساکه میکوشند با تبلیغات زهر آگین خویش اذهان عمومی مردم ایران را نسبت به هدفهای سیاسی اتحاد شوروی و دیگر کشورهای سوسیالیستی مشوش سازند و تا آنجا که ممکن است رشته‌های دوستی و تفاهم میان ایران و اتحاد شوروی را بگسلند مبارزه کرده است.

اکنون بلندگویان تبلیغاتی هیئت حاکمه ایران خود بناچار به ثمرات همه جانبه بسط روابط با اتحاد شوروی اعتراف میکنند و این خود تأیید تلویحی صحت آن خط مشی است که حزب ما از آغاز پیدایش خود از آن با تمام قوی دفاع کرده است.

بدیهی است برای بلندگویان امپریالیسم و ارتجاع ایران اعتراف به پیروزی خط مشی و سیاست حزب توده ایران بس ناگوار است. بنا بر این جای شگفتی نیست که عناصر مزبور از رادیوی تهران گرفته تا مطبوعات گوش فرمان ساواک با اینکه تا همین دیروز تحت عنوان ساختگی « مبارزه علیه امپریالیسم سرخ » باین سیاست حزب ما می‌تاختند اکنون میکوشند با تبلیغات مبتذل و عامیانه خویش نقش حزب توده ایران و مبارزات میهن پرستانه وی را در این زمینه از انظار مردم ایران بپوشانند. ولی نه تبلیغات ضد شوروی و ضد کمونیستی عنان گسیخته چند ماه اخیر رادیو تهران و مطبوعاتی نظیر اطلاعات و نه گفتارهای ناشایانه و عامیانه اخیر رادیو تهران قادر بآن نخواهند بود که کوچکترین نزاعی در خط مشی و سیاست استوار حزب توده ایران ایجاد نمایند.

۳ - مردم ایران برای بسط بیشتر مناسبات ایران و شوروی

مبارزه میکنند

بهبود و بسط مناسبات ایران با اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی طی ده سال اخیر و کمکهایی بی شائبه ای که از جانب این بزرگترین دولت سوسیالیستی جهان، همسایه دیوار بدویار کشور ما، تنها بمنظور تقویت بنیه اقتصادی، تحکیم استقلال ملی و تأمین پیشرفت اجتماعی میهن ما بعمل آمده چنان آثار سودمندی بیار آورده است که انعقاد قرار داد‌های اخیر با دورنمایی که اجراء

دنباله از صفحه ۱

اعلامیه هیئت اجراییه کمیته مرکزی حزب توده ایران

امپریالیسم و ارتجاع در صحنه جهانی بوقوع پیوسته است .

بدیهی است نیرو های امپریالیستی و مرتجعترین محافل هیئت حاکمه ایران که

بویژه پس از وقایع شبه قاره هندوستان و تشکیل جمهوری مستقل بانگلادش و انعقاد

قرارداد عراق و شوروی برای تیره ساختن روابط بین ایران و اتحاد شوروی و بهره گیری

از سرمایه کی بیجا و بيمورد زمامداران ایران دست به تحریکات پر دامنه ای زدند پس از

انعقاد قرار دادهائی که در مسکو با امضاء رسیده است نیز از اقدامات و فعالیت های اخلال گرانه

خود دست نخواهند کشید و برای عقیم ساختن نتایج این قرار داد ها از هیچ اقدامی فرو

گذار نخواهند نمود . آنها در این زمینه از توسل بانواع تبلیغات زهر آگین بهره گونه

اقدام تحریک آمیز و هر گونه توطئه ای ابائی ندارند .

ولی همچنانکه هیئت اجراییه کمیته مرکزی حزب توده ایران ضمن سند ۲۰

اردیبهشت ماه ۱۳۵۱ خود تحت عنوان «برای یک سیاست مستقل و صلح آمیز»

متذکر شده است مقتضیات و نیازمندیهای مبرم عصر ما بکسانی که نخواهند آنرا درک

کنند درسهای عبرت انگیز خواهد داد .

تردیدی نیست که این پیروزی جدید مشوق دیگری است برای ادامه مبارزه

زحمتکشان و دیگر نیرو های ترقیخواه و میهن پرست کشور ما در راه اجراء پیگیر

قرار داد های اخیر ، در راه توسعه هر چه بیشتر مناسبات دوستانه در همه زمینه ها با اتحاد

شوروی و دیگر کشورهای سوسیالیستی ، در راه عقیم ساختن اقدامات توطئه گرانه

امپریالیسم و ارتجاع .

هیئت اجراییه کمیته مرکزی حزب توده ایران ۱۳۵۱

هموطنان عزیز !

به این آدرس در استکهلم (سوئد) با رادیو بیك ایران ، ماهنامه مردم ، مجله دنیا و مجله مسائل بین المللی مکتبه کنید . نظریات ، انتقادات و پیشنهاد های خود را برای بهبود رادیو و مطبوعات و مجموعه فعالیت ما ارسال دارید .

شماره حساب بانکی بیك ایران ، ماهنامه مردم ، مجله دنیا و مجله مسائل بین المللی بشرح زیر است :

Sweden
Stockholm
Stockholms Sparbank
N: 0 400 126 50
Dr. John Takman

هدفهای آن برای رشد و ترقی اقتصادی و اجتماعی کشور میگذاید ، نمیتواند از تأبید و پشتیبانی کامل مردم میهن پرست ایران برخوردار نگردد .

تجربیات ده سال اخیر عملاً ب مردم ایران نشان داده است که اتحاد شوروی با گشاده

دستی از هیچ اقدامی در راه کمک به پیش رفت اقتصادی و اجتماعی کشور و مصالح واقعی

مردم میهن ما دریغ نوزیاده و در قبال کمک های بی شائبه خود هیچگونه حد و مرزی جز

تمایل دولت ایران قائل نشده است . امضاء اسناد سه گانه اخیر نشانه دیگری از سیاست

انترناسیونالیستی ، صلح جوانه و برادرانه اتحاد شوروی نسبت ب مردم کشور ماست .

استقرار و بسط مناسبات همه جانبه با کشورهای سوسیالیستی بویژه با اتحاد شوروی

همسایه بزرگ کشور ما ، نیاز عینی جامعه ما و خواست قشرهای مختلف مردم ایرانست .

پیشرفتهای عظیم سیاست صلح و همزیستی مسالمت آمیز اتحاد شوروی و دیگر کشور

های سوسیالیستی در مقیاس بین المللی از یکسو و خواست عمومی مردم میهن دوست و

ترقیخواه کشور ما از سوی دیگر اتخاذ چنین راه و روشی را به هیئت حاکمه ایران تحمیل

میکند . امضاء اسناد سه گانه یکبار دیگر در مقیاس کشور ما این حقیقت را که چرخ

تاریخ بسود نیرو های صلح و ترقی و سوسیالیسم در حرکت است نه بسود نیروهای امپریالیستی ، به ثبوت میرساند .

این واقعیت که طی دهه اخیر علیرغم کارشکنی و تحریکات نیرو های امپریالیستی و ارتجاعی راه دوستی و همکاری ایران با

اتحاد شوروی و دیگر کشورهای سوسیالیستی پیوسته هموار تر و پرثمر تر میگردد خود

نشانه بارز تغییرات و تحولات مهمی است که بویژه طی چند سال اخیر در تناسب نیرو ها

بسود سوسیالیسم و صلح و دمو کراسی و بزبان

و غیره پیش بینی شده است .

کمک های مالی اتحاد شوروی برای

تأمین هزینه های عمرانی ایران چندین صد میلیون دلار اعتبار درازمدت در اختیار ایران

گنارده است . اعطای این اعتبارات که بر هیچگونه شرایط سیاسی و یا تحمیلات اقتصادی مبتنی نیست ، با شرایط بسیار سهل در اختیار

دولت ایران گنارده میشود . میزان بهره این اعتبارات ۲٫۵ درصد است . باز پرداخت اصل

وبهره با پول ایران و آنهم از طریق صدور کالاهای ایرانی انجام میگردد .

نظری اجمالی به واقعت همکاری اتحاد شوروی سوئدندی آنرا برای ایران بخوبی نشان میدهد . این همکاریها که بر تساوی حقوق ، احترام به حق حاکمیت و منافع متقابل مبتنی است ، نه فقط به پیشرفت همه جانبه اقتصاد ایران کمک میکند ، بلکه برای تأمین استقلال

اقتصادی کشور شرایط لازم فراهم میآورد .

نظری بر همکاریهای اتحاد شوروی با ایران

(فاکت ها و بیکره ها)

باز گرداند ، مخالفت نمود . فقط اتحاد شوروی بود که با خرید گاز ایران باین جنایت مستمر پایان داد . هزینه بسیاری از طرحهای صنعتی و عمرانی ایران که بکمک اتحاد شوروی اجرا میشود ، از بابت بهای این گاز تأمین خواهد شد .

حمل و نقل اتحاد شوروی در زمینه حمل و نقل همکاری وسیع با ایران داشته

که احداث نیمه شمالی لوله سراسری گاز ایران ، افزایش ظرفیت بندر بیلوی از ۱۵۰ هزار تن به ۵۰۰ هزار تن ، امضای قرارداد

ترانزیت ، ایجاد شرکت مختلط حمل و نقل با سرمایه ۴۰۰-۳۰۰ هزار دلار از آنجمله

است . همکاریهای اتحاد شوروی در این زمینه به توسعه بازرگانی خارجی ایران چه با کشور

های سوسیالیستی و چه با کشورهای اروپای غربی و کاهش هزینه حمل و نقل که در

سرعت انتقال کالا و تحکیم قدرت رقابت آن تأثیر جدی دارد ، کمک مینماید .

پرورش و صید ماهی ایجاد ۳۶ حوضچه برای پرورش ۱۰ میلیون ماهی به

شیوه علمی و کمک به تشکیل ناوگان مجهز به سردخانه و وسایل مدرن صید ماهی در

دریای خزر ، کار تکثیر و صید ماهی را در این منطقه بر اصول کاملاً معاصر مبتنی خواهد

کرد و ایران را از لحاظ گوشت ماهی تأمین خواهد نمود

بازرگانی در نتیجه انعقاد قرار داد های پنجساله بازرگانی به حجم مبادلات

کالائی ایران و شوروی بسی افزوده شده است . طی سالهای ۱۹۷۰-۱۹۶۵ مبادله

بازرگانی ایران و شوروی ۸ برابر افزایش یافت و در سالهای ۷۵-۱۹۷۱ نیز در

حدود ۲۳ بار بآن افزوده خواهد شد . اتحاد شوروی با خرید کالا های صنعتی ایران ،

امکانات وسیعی برای رشد صنایع جوان ایران فراهم میآورد . صادرات کالا های صنعتی

ایران بشوروی طی سالهای ۷۰-۱۹۶۶ در حدود ۶۰ برابر شد و کالا های صنعتی

۴۰ درصد صادرات ایران را به شوروی تشکیل میدهد .

همکاریهای دیگر دولت شوروی در سایر رشته های اقتصادی نظیر ساختمان سیلو ، سردخانه ، اکتشاف معادن ، مبارزه با آفات

کشاورزی ، تربیت کادریهای فنی و غیره با ایران همکاری میکند . در ۱۹ مرداد ۱۹۵۱ در

پایان چهارمین اجلاس کمیسیون دائمی همکاریهای اقتصادی ، پروتکلی میان ایران و شوروی با امضاء رسید که در آن علاوه بر

افزایش ظرفیت ذوب آهن ایران به ۱٫۹ میلیون تن ، برای ایجاد یک کارخانه کائوچوی مصنوعی بظرفیت ۶۰ هزار تن ، ۱۱ کارخانه

سازنده خانه های پیش ساخته ، ایجاد واحدهای نساجی ، استفاده بیشتر از آبهای آرس و هریرود ،

ایجاد مرکز تحقیقات پرورش گوسفند در سرخس ، تبدیل اراضی جنگلی جلگه ای شمال بمراتع

گسترش مناسبات اقتصادی و بازرگانی و همکاریهای فنی ایران و شوروی در ده

سال اخیر مبین مرحله تازه و تحول کیفی در روابط این دو کشور بود . امضاء قرار داد

پانزده ساله توسعه همکاریهای اقتصادی و فنی در ۲۰ مهر ماه ۱۳۵۱ نه فقط مؤید ثمر-

بخشی این مناسبات است ، بلکه برای تعمیق و بسط بیشتر این همکاریها در آینده پایه ای

استوار بوجود میآورد . بمناسبت انعقاد این قرار داد ، کارهای عمده ایرا که تا کنون

در رشته های مختلف اقتصادی با همکاری و کمک اتحاد شوروی در ایران انجام گرفته ،

اجمالاً با اطلاع خوانندگان عزیز میسرسانیم .

ذوب آهن ایجاد واحد بزرگ آهن گدازی که در آینده نزدیک ظرفیت آن به

۱٫۹ میلیون تن خواهد رسید ، یکی از نتایج برجسته همکاری اتحاد شوروی با ایران است .

با احداث این کارخانه ، کوشش های پنجاه ساله مردم ایران در راه ایجاد این رشته حیاتی ، علیرغم کارشکنی های انحصارات امپریالیستی

به ثمر رسید . تهران اکنون بیست در شماره ۱۷ تیر ۱۳۴۵ خود بمناسبت قرار داد تأسیس

این کارخانه نوشت : «در دو قرن اخیر این نخستین باری است که دولت ایران یک قرار

داد بزرگ را که ضامن استقلال اقتصادی و سود سرشار و حفظ بهترین منافع دولت و

مردم ایران است ، با یک کشور بزرگ امضاء میکند .»

ماشین سازی اراک دومین واحد صنعتی بزرگی است که با کمک فنی و اعتبار

مالی اتحاد شوروی در ایران ساخته شده است . در این کارخانه مجموعاً ۵۶ نوع ماشین و

ابزار فلزی نظیر ماشین آلات و وسائل کشاورزی ، ماشین آلات صنایع قند و سیمان

و نفت ، دیگهای بخار ، پایه های انتقال نیرو و جرثقیل و غیره ساخته خواهد شد . بنا به

گفته یک کارشناس این کارخانه قادر است در سال ۲ کارخانه سیمان و ۲ کارخانه قند

تولید کند . ماشین سازی اراک نخستین کارخانه تولید ماشینهای سنگین در ایران است .

سد و نیروگاه آرس واحد عظیم دیگری است که با همکاری نزدیک اتحاد

شوروی احداث شده است . ظرفیت دریاچه این سد ۱۳۵۰ میلیون متر مکعب و ظرفیت

نیروگاه آن ۴۴ هزار کیلووات است که ایران و شوروی بطور مساوی از آنها استفاده

خواهند کرد . با احداث این سد بیش از ۹۰ هزار هکتار از اراضی دشت مغان آباری

خواهد شد .

خرید گاز دهها سال بود که منابع عظیم گاز ایران سوخته و بهدر میرفت .

مذاکراتی که ایران از سال ۱۳۳۶ با کنسرسیوم نفت در بازه بهره برداری از این

منابع بعمل میآورد ، به نتیجه نرسید . کنسرسیوم حتی با این درخواست ایران که لاقول گاز های حاصله را بجای سوزاندن به چاهها